

ग्रन्थविस्तर (ग्रन्थ + वि०) m. eine Masse gelehrter Abhandlungen AMṚTAVINDŪP. in Ind. St. 2, 60.

ग्रन्थसंधि (ग्रन्थ + संधि) m. Abschnitt in einem Werke TRIK. 3, 2, 25.

1. ग्रन्थि (von 1. ग्रथ्) Uṇ. 4, 141. m. TRIK. 3, 3, 2. SIDDH. K. 249, b, 3 v. u. 1) Knoten: durch Verschlingung entstandener Knopf, ein in den Zipfel des Gewandes geschlungener Knoten zur Aufbewahrung von Geld u. s. w.; Gelenk; Knoten an Pflanzen u. s. w.; krankhafte Anschwellung und Verhärtung; bildl. ein festgeschürzter und daher schwer zu lösender Knoten; = वस्त्रादिवन्ध (वन्ध), पर्वन्, रुग्भेद H. an. 2, 214. MED. th. 6.: ग्रन्थिं न वि प्यं ग्रथितम् RV. 9, 97, 8. 10, 143, 2. AV. 9, 3, 2, 3. TS. 6, 2, 9, 4. ÇAT. BU. 1, 3, 1, 16. 2, 6, 1, 14. 5, 2, 5, 17. KĀTJ. ÇA. 1, 3, 17. 5, 8, 28. KAUC. 19, 33, 47. M. 2, 43. BHARTṚ. 1, 56. ÇĀK. 18. KATHĀS. 25, 15. H. 673. अक्षलग्नविबद्धकार KATHĀS. 10, 167. उत्तरीयनिबद्धं PĀNĀT. 236, 17. सुवर्णं zur Aufbewahrung des Goldes 134, 12. 25. ग्रन्थिवन्धदिगुणितभुजग MĀNĀS. 1, 1. — पादग्रन्थि = गुल्फ Uṇ. 5, 26. AK. 2, 6, 2, 23. कीकसग्रन्थिसंधि DHŪRTAS. 95, 18. प्रशिथिलभुजं SiH. D. 34, 20. भुजलता MEGH. 95. तृलालताग्रन्थयः PRAB. 103, 13. AK. 2, 4, 5, 27. H. 1130. VARĀH. BRH. S. 78, 29. 31. 38. — स्तनी मोसग्रन्थी BHARTṚ. 3, 17. स तमेव ततो रुति विपग्रन्थिरिवानुरम् MBH. 12, 9121. (परमरीरवः) ग्रन्थिभूता (gleichsam Pestbeulen; GORR. sieht darin ग्रन्थिन् मरुदोषाः प्रराणां शौर्यनाशनाः R. 5, 85, 18. कृमिकृतः (vgl. कृमिग्रन्थि) SUÇA. 2, 320, 10. मेदो 21, 17. 1, 46, 7. 66, 7. 251, 14. 286, 18. 287, 9. 12. 2, 33, 17. 105, 18. — ग्रन्थिग्रन्थिं तदा चक्रे गूढम् MBH. 1, 80. सर्वग्रन्थीनां विप्रमोतः KHAND. UP. 7, 26, 2. यदा सर्वे प्रमिष्यन्ते हृदयस्येह ग्रन्थयः KATHOP. 6, 15. MUND. UP. 2, 2, 8. MBH. 5, 1263. 12, 7117. 15, 953. BHĪG. P. 1, 2, 21. 3, 24, 4. 5, 3, 8, 9. 14, 10, 16. अविद्या MUND. UP. 2, 1, 10. BHĪG. P. 4, 11, 30. अविद्यासंशय 3, 24, 18. दिष्टस्य ग्रन्थिर्निवर्तनीयः MBH. 1, 7330. मरुमानं BHARTṚ. 3, 23. ममलं PRAB. 93, 12. — 2) N. verschiedener Pflanzen und Wurzeln: = ग्रन्थिपर्ण H. an. MED. = कृतावली, भद्रमुस्ता, पिण्डालु RĀGĀN. im ÇKDr. — Vgl. उदरं, कटुं, कालं, कृमिं, गों, पणं, परं, मानं, मूत्रं, विसं.

2. ग्रन्थि (von 2. ग्रथ्) m. Krümmung; Falschheit H. an. 2, 214.

ग्रन्थिक (von 1. ग्रन्थि) 1) m. Astrolog (der die Knoten der Zeit, die Jahreseinschnitte kennt; vgl. कालग्रन्थि Jahr) TRIK. 3, 3, 20. H. an. 3, 34. MED. k. 80. तत्र मन्त्रा नष्टाश्चैव ग्रन्थिकाः सौख्यशायिकाः ॥ सूतमागधसंघाद्याप्यस्तुर्वस्तम् MBH. 14, 2039. — 2) m. N. pr., unter welchem Nakula, der 4te Sohn des Pāṇdu, als Stallmeister beim König Virāṭa in Dienst tritt, MBH. 4, 63. 319. = पार्थ TRIK. = माद्रेय H. an. = सक्देव (sic!) H. c. 138. MED. — 3) m. eine best. Krankheit des äusseren Ohres SUÇA. 1, 39, 4. 60, 2. — 4) n. Capparis aphylla Roxb., m. H. an. n. MED. — 5) n. die Wurzel vom langen Pfeffer AK. 2, 9, 111. H. 421. H. an. MED. RATNAM. 99. SUÇA. 2, 208, 21. 432, 20. — 6) n. eine best. Pflanze, = ग्रन्थिपर्ण TRIK. H. an. MED. — 7) Bdellion (s. गुग्गुलु), m. H. an. n. MED. — Vgl. मरुग्रन्थिक.

ग्रन्थिच्छेदक (1. ग्रन्थि + हे०) m. Beutelschneider Sch. zu ÇĀK. 74, 13. 14. — Vgl. ग्रन्थिभेद.

ग्रन्थित (von 1. ग्रन्थि) n. Erscheinung von Knoten, Verhärtung SUÇA. 1, 260, 21.

ii. Theil.

ग्रन्थिदल (1. ग्रन्थि + दल) 1) m. ein best. Parfum, = चोरक RĀGĀN. im ÇKDr. u. d. letzten W. — 2) f. या f. Bez. einer Art Wurzelknolle (मालाकन्द) RĀGĀN. im ÇKDr.

ग्रन्थिहर्वा (1. ग्र० + ह०) f. N. einer Pflanze (मालाहर्वा) RĀGĀN. im ÇKDr.

ग्रन्थिन् (von ग्रन्थ) adj. der sich mit dem Lesen von Büchern abgiebt: अज्ञेभ्यो ग्रन्थिनः श्रेष्ठा ग्रन्थिभ्यो धारिणो वराः M. 12, 103. Eine andere Bed. muss das Wort in der folg. dunklen Stelle haben: या सुवृष्टिः श्रेणिः सुमन्त्रापिर्दृष्टेर्चतुर्न ग्रन्थिनी चरण्युः RV. 10, 95, 6.

ग्रन्थिपत्र (1. ग्र० + पत्र) m. ein best. Parfum, = चोरक RĀGĀN. im ÇKDr. u. d. letzten W.

ग्रन्थिपर्ण (1. ग्र० + पर्ण) 1) m. ein best. Parfum (चोरक). — 2) f. या eine best. Pflanze (s. जलुका) RĀGĀN. im ÇKDr. — 3) f. eine Art Dürva-Gras (गाण्डहर्वा) RĀGĀN. im ÇKDr. — 4) n. eine best. wohlriechende Pflanze AK. 2, 4, 4, 20. TRIK. 3, 3, 20. MED. k. 80. ०पर्णक H. an. 3, 33.

ग्रन्थिफल (1. ग्र० + फल) m. N. verschiedener Pflanzen: 1) Ferontia elephantum Corr. (कपित्थ). — 2) Vangueria spinosa Roxb. (मदन). — 3) = शाकुरुण्ड (s. सा०) RĀGĀN. im ÇKDr.

ग्रन्थिवन्धन (1. ग्र० + व०) n. das Knüpfen eines Knotens; das Zusammenknüpfen der Gewänder der Braut und des Bräutigams bei der Heirathszerimonie WILS.

ग्रन्थिवर्धन (1. ग्र० + वर्ध्) m. N. einer Pflanze, = ग्रन्थिपर्ण ÇĀBDAK. im ÇKDr.

ग्रन्थिभेद (1. ग्र० + भेद) m. Beutelschneider: अङ्गुली ग्रन्थिभेदस्य हेतुः पेट्रप्रथमे ग्रहे M. 9, 277. JĀGĀ. 2, 274. — Vgl. ग्रन्थिच्छेदक.

ग्रन्थिमत्फल (ग्रन्थिमत् + फल) m. Artocarpus Lacucha (लकुच) RĀGĀN. im ÇKDr.

ग्रन्थिमत् (von 1. ग्रन्थि) 1) adj. geknüpft, gebunden: कृत्वा च ग्रन्थिमतो दधानम् KUMĀRAS. 3, 46. knotig, knollig, s. ग्रन्थिमत्फल. — 2) m. Heliotropium indicum (अस्थिसंस्कारी) BHAVĀPR. im ÇKDr.

ग्रन्थिमूल (1. ग्र० + मूल) 1) n. Knoblauch (गुञ्जन). — 2) f. या eine Art Dürva-Gras (मालाहर्वा) RĀGĀN. im ÇKDr.

ग्रन्थिल (von 1. ग्रन्थि) 1) adj. knotig gaṇa सिध्मादि zu P. 5, 2, 97. H. an. 3, 643. MED. l. 84. fg. — 2) m. N. verschiedener Pflanzen und Wurzeln: a) Flacourtia sapida Roxb. AK. 2, 4, 2, 18. H. an. MED. — b) Capparis aphylla Roxb. AK. 2, 4, 2, 57. H. an. MED. — c) = ताण्डुलीयशक. — d) = कृतावली. — e) = पिण्डालु. — f) = विकण्टक. — g) = चोरक ein best. Parfum RĀGĀN. im ÇKDr. — 3) f. या N. verschiedener Pflanzen: a) = गाण्डहर्वा. — b) = मालाहर्वा. — c) = भद्रमुस्ता RĀGĀN. im ÇKDr. — 4) n. a) die Wurzel vom langen Pfeffer. — b) frischer Ingwer (अर्द्रक) RĀGĀN. im ÇKDr.

ग्रन्थिहर (1. ग्र० + हर) m. Minister (der die verworrenen Knoten entfernt) TRIK. 2, 8, 24.

ग्रन्थिक n. = ग्रन्थिक die Wurzel vom langen Pfeffer DVIRŪPAK. im ÇKDr.

ग्रप्स s. ग्लप्स.

ग्रम् (die ältere, im RV. gewöhnliche Form) und ग्रह् (im AV. überwiegend, in den BRĀHMAṆA und der späteren Literatur allein herr-